

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور

جمهوری اسلامی ایران
وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

بسمه تعالی

معاونت آموزش
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد آموزش شغل

زری باف

گروه شغلی
صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷۳۱۸-۷۵-۰۱۵-۱

تاریخ تدوین استاندارد: ۹۳/۱۱/۱

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل : ۷۳۱۸-۷۵-۰۱۵-۱

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (بافت) :

سیدعلی موسوی

رامک فرح ابادی

ارژنگ بهادری

فاطمه عرفانی

صدیقه رضاخواه

فریده آقا حسینی

ام البنین فضایی

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل :

- دفتر طرح و برنامه های درسی

-

فرآیند اصلاح و بازنگری :

- کمیته تخصصی صنایع دستی (بافت) دفتر طرح و برنامه های درسی

-

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور ، پلاک

۹۷

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

تهیه کنندگان استاندارد آموزش شغل شایستگی

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	روح الله دهقانی	دیپلم	کامپیوتر	سرپرست کارگاه زری و مخمل بافی میراث فرهنگی	۱۲ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۲	غلام قربانی	سیکل		بافنده	۱۵ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۳	فاطمه عرفانی	لیسانس	صنایع دستی	سازمان صنایع دستی	۲۱ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :
۴	صدیقه رضاخواه	لیسانس	شیمی	مسئول گروه صنایع دستی	۲۳ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ایمیل : آدرس :

نام استاندارد آموزش شغل :	
زری باف	
شرح استاندارد آموزش شغل :	
زری باف شغلی است در گروه صنایع دستی (نساجی سنتی) که برای تولید محصول فعالیت هایی از قبیل نقش بندی طراحی بافت و رده بندی ، بافت ، سوار کردن میانکار ، دستور ، خارج کردن پارچه از دستگاه را بر عهده دارد . زری بافی با مشاغلی مانند نخ ریسی ، چله دوانی ، رنگرزی ، گلابتون سازی در ارتباط است .	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره راهنمایی حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز : ندارد	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۲۰۹ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۵۲ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۱۵۷ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی :	۲۵ %
- عملی :	۶۵ %
- اخلاق حرفه ای :	۱۰ %
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
لیسانس صنایع دستی با گرایش بافت های سنتی با ۲ سال سابقه مرتبط - فوق دیپلم صنایع دستی با ۴ سال سابقه کار مرتبط - دیپلم با ۸ سال سابقه مرتبط	

* تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :

زری بافی : یکی از صنایع دستی تزئینی کاربردی است و تارهای آن از نخ ابریشم طبیعی آهار زده و پوند آن از نخ کلابتون (نخ ابریشم با روکش طلا یل نقره با عیار ۲۰ یا ۲۲) و نقوش آن بیشتر گل و یقه شاه عباسی، نقش شیر یا آهو، درختان سرو و نارون نوشتارهای مذهبی اشعار و مضامین غزل روش بافت شبیه تر بافی می باشد با این تفاوت که دو ورد اضافه دارد.

* اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :

Weaving Brocaded Silk
Brocade weaving

* مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :

- ترمه بافی

- شال ترمه بافی

* جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :

الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع .....

ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع .....

ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع .....

د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل

- شایستگی‌ها

ردیف	عناوین
۱	ساخت و آماده سازی اسکلت دستگاه بافندگی
۲	نقش بندی (پیاده نمودن نقشه بر روی دستور)
۳	طراحی بافت
۴	سوار کردن میانکار بر روی دستگاه
۵	سوار کردن دستور بر روی دستگاه
۶	ورد بندی
۷	آماده سازی مواد مصرفی
۸	بافت زری
۹	خارج کردن پارچه از دستگاه و ریشه تابی
۱۰	بسته بندی ، بازاریابی ، نگهداری و فروش محصولات

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : ساخت و آماده سازی اسکلت و ابزار آلات دستگاه بافندگی
	جمع	عملی	نظری	
	۹	۴	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
چکش اره الوار چوب چسب چوب پیچ			۱	دانش : - اجزاء تشکیل دهنده دستگاه - ابزار آلات دستگاه و نحوه کارکرد آن ها - آگاهی داشتن از میدان حرکتی ابزار آلات بر روی دستگاه - آگاهی داشتن از توالی مراحل کار دستگاه در زمان بافت - آگاهی از محل استقرار ابزار آلات و نحوه اتصال آن ها با دستگاه
			۱	
			۱	
			۱	
			۱	
				مهارت : - اندازه گیری دقیق ابعاد و زوایا - سوار کردن و نصب قطعات دستگاه -
		۲		
		۲		
				نگرش : - معرفی هنر نساجی سنتی ایران و به ویژه زری بافی - دقت در کار و اصولی کار کردن
				ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک و عینک و محافظ و دستکش -
			توجهات زیست محیطی : - -	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : نقش بندی (پیاده نمودن نقشه بر روی دستگاه)
	جمع	عملی	نظری	
	۱۱	۸	۳	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
قاب دستور				دانش :
تیغ کاتر			۱	- شناخت مقدماتی با طراحی سنتی (خطوط اسلیمی و ختایی)
نخ مشته			۱	- چگونگی انتقال نقش از کاغذ شطرنجی بر روی دستور
طرح پارچه			۱	- تشخیص طرح های اصیل و مرغوب
موم				-
کتاب گل های ابریشم				
				مهارت :
		۲		- دستور بندی
		۲		- نقشه خوانی
		۲		- رج شماری نقشه
		۲		- انتقال نقشه از کاغذ شطرنجی
				نگرش :
				- انتقال صحیح طرح و نقشه بر روی دستور
				- کنترل نقشه از جهت نداشتن ایراد
				ایمنی و بهداشت :
				- نور کافی
				- سکوت
				توجهات زیست محیطی :
				-
				-

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : طراحی بافت (چله کشی)
	جمع	عملی	نظری	
	۴۰	۳۰	۱۰	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دستگاه وردچینی				دانش :
سارچین			۵	- انواع بافت
جوجه وردی بزرگ			۲	- خصوصیات انواع بافت
گیره			۱	- کاربردهای انواع بافت
جوجه ورد			۱	- نحوه انتخاب نوع بافت مناسب بر مبنای نقش تعیین شده
نخ مشته			۱	- نحوه انتخاب تراکم بافت به جهت کیفیت هر چه بهتر پارچه
نخ ورد			۱	
کاتر				مهارت :
نخ گیر				- ورد چینی
میل فلزی (قلاب)		۵		- نخ کشی مستقیم
شانه		۱۰		- نخ کشی قلاچ
نخ چله (تار)		۱۰		- نخ کشی از دندان
		۴		- نحوه پیچیدن نخ تار به قلمبک و کیسه شن
		۱		
	نگرش :			
	- شناختن انواع بافت ها و خصوصیات انواع بافت های سنتی			
	- طراحی بافت انواع نساجی سنتی			
	ایمنی و بهداشت :			
	- نور و سکوت مناسب			
	-			
	توجهات زیست محیطی :			
	-			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : سوار کردن میانکار بر روی دستگاه
	جمع	عملی	نظری	
	۱۳	۸	۵	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
نخ مشته قیچی				دانش :
			۲	- مفهوم میانکار
			۱	- کاربرد میانکار
			۱	- کارکرد های خرک
			۱	- کارکرد شفتیرک
				مهارت :
		۲		- تنظیم کردن وردها (شش ورد)
		۲		- تنظیم پدال ها
		۱		- تنظیم خرک
		۱		- تنظیم شفتیرک
		۲		- تنظیم دفتین
				نگرش :
				- فراگیری نصب و راه اندازی میانکار منسوجات سنتی
			-	
			ایمنی و بهداشت :	
			- مرتب بودن و آلوده نبودن محل کار	
			-	
			توجهات زیست محیطی :	
			-	
			-	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : سوار کردن دستور بر روی دستگاه	
	جمع	عملی	نظری		
	۱۶	۱۰	۶		
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط				
نخ شلیت قیچی نخ مشته کتاب گل های ابریشم				دانش : - نحوه عملکرد دستور - نحوه قرارگیری دستور بر روی دستگاه - نحوه کار با دستور - نحوه تکرار نقش در طول دستور - کاربرد شلیت	
			۱		
			۱		
			۱		
			۱		
			۲		
				مهارت : - بستن شلیت ها بر روی دستگاه - ردیف کردن شلیت ها - بستن نخ های دستور به شلیت - تنظیم کوتاهی یا بلندی نخ های دستور	
		۵			
		۲			
		۲			
		۱			
		نگرش : - آموزش تکرار نقش در طول دستور -			
		ایمنی و بهداشت : - استفاده از نور و تهویه مناسب -			
	توجهات زیست محیطی : - -				

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : ورد بندی
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۶	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
تخته های وردبندی کاتر نخ نخ ورد نقشه گل های ابریشمی				دانش : - نحوه تکرار نقش در عرض پارچه - نحوه اتصال ورد های نقشه به نخ های تار - نحوه اتصال وردهای نقشه به شلیت -
			۱	
			۲	
			۱	
				مهارت : - آماده سازی نخ های ورد به تعداد لازم - سوار کردن نی ها - جداسازی نخ های تار - بستن ورد نقش به شیوه قطار - بستن ورد نقش به شیوه برو برگرد
		۲		
		۲		
		۲		
		۱۰		
	۱۰			
	نگرش : - رعایت ارگونومی بدن در جین نصب وردها -			
	ایمنی و بهداشت : - نور کافی - استراحت ۱۵ دقیقه ای بعد از یک ساعت کار			
	توجهات زیست محیطی : -			

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : آماده سازی مواد مصرفی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۴	۱۰	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
چرخ ماسوره				دانش : - نحوه باز کردن کلاف پود
دستگاه بند			۱	- نحوه پیچیدن گلابتون
کوپی			۱	- نحوه استفاده از دستگاه بند
مرزگرد			۱	- نحوه استفاده از دستگاه کپی
ماسوره			۱	مهارت : - باز کردن کلاف نخ های مشته و ورد
کلاف پود			۱	- باز کردن چپ و راست کلاف پود و قرار دادن بر روی دستگاه بنی
قرقره گلابتون				- باز کردن کلاف پود و پیچیدن آن به دور کوپی
گل های ابریشمی		۱		- پیچیدن نخ پود بر روی ماسوره
		۵		- پیچیدن نخ گلابتون بر روی ماسوره
		۲		نگرش : - آماده سازی مواد جهت سهولت و سرعت کار
		۱		- استفاده از مواد اولیه مرغوب و اصیل
		۱		ایمنی و بهداشت : - نور کافی
				- تهویه مناسب
				توجهات زیست محیطی : - سعی در جمع آوری اضافات الیاف

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : بافت زری
	جمع	عملی	نظری	
	۵۱	۴۵	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
دستگاه زری بافی				دانش : - نحوه استفاده از پدال ها
نخ تار		۱		- نحوه کار کردن با ماکو
نخ پود		۲		- شناخت انواع بافت
آینه		۱		- نحوه استقرار در پشت دستگاه
موکت		۱		- نحوه رویت رویه کار (زیربافت)
گلابتون		۱		مهارت : - کشیدن پدال ها
ماکو		۱		- استفاده از کلک
گل های ابریشمی				- رد کردن ماکو
		۵		- دفتین زدن
		۱۰		- استفاده از آئینه برای رویت رویه کار
		۱۰		نگرش : - بافت پارچه با بالاترین کیفیت و ظرافت
		۱۰		- رعایت و اجرای طرح های اصیل
		۱۰		ایمنی و بهداشت : - قرار گرفتن اصولی در پشت دستگاه از نظر ارگونومی بدن
				- نور مناسب
				توجهات زیست محیطی : -

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : خارج کردن پارچه از دستگاه و ریشه تابی
	جمع	عملی	نظری	
	۱۰	۶	۴	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
قیچی نخ مشته گل های ابریشمی				دانش : - مهار کردن نخ های تار - کم کردن کشش از روی پارچه - خارج کردن پارچه و جداسازی - ریشه تابی
			۱	مهارت : - باز کردن نخ های تار از دور قلمبک (پایین آوردن وزنه) - باز کردن خرک - باز کردن پارچه از دور نورد - قرار دادن نخ های تار درون شیار نورد - ریشه تابی
			۱	
			۱	
			۱	
			۱	
		۱		
		۱		
		۱		
		۲		
		۱		
				نگرش : - جلوگیری از آسیب دیدن پارچه و دستگاه بافت - ریشه تابی جهت طول عمر و شکل تر شده پارچه
				ایمنی و بهداشت : - -
			توجهات زیست محیطی : - -	

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : بسته بندی، بازاریابی، نگهداری و فروش محصولات
	جمع	عملی	نظری	
	۱۵	۱۰	۵	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
متون آموزشی رایانه بروشور، پوستر میز (تبلیغاتی)				دانش : - نحوه ارتباطات و عرضه محصول به بازار - تبلیغات میدانی و اینترنتی - نیاز بازار و ارائه محصول - روش های نگهداری الیاف طبیعی
			۱	
			۱/۵	
			۱/۵	
			۱	
				مهارت : - نگهداری صحیح منسوجات زری - بسته بندی شکل و مناسب محصول - انتخاب مکان های خاص جهت ارائه محصولات - بازدید از نمایشگاه ها و موزه های داخلی و خارجی - جستجو در اینترنت و سایت مرتبط
		۲/۵		
		۲		
		۲/۵		
		۲		
	۱			
				نگرش : - معرفی محصول و بسته بندی صحیح
				ایمنی و بهداشت : -
				توجهات زیست محیطی : - جمع آوری ضایعات -

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	دستگاه زری بافی	ویژه زری بافی	۵	
۲	دستگاه طراحی	ویژه زری بافی	۱	
۳	تخته دستوربندی	ویژه زری بافی	۱	
۴	ماکو	ویژه زری بافی	۳۵	
۵	ماسوره	ویژه زری بافی	۵۰۰	
۶	سارچین	ویژه زری بافی	۱	
۷	چرخ ماسوره	ویژه زری بافی	۲	
۸	دستگاه نبی	ویژه زری بافی	۱	
۹	کویی	ویژه زری بافی	۵	
۱۰	جوجه وردی بزرگ	ویژه زری بافی	۱	
۱۱	هرزگرد	ویژه زری بافی	۱	
۱۲	قاب نقشه بندی	ویژه زری بافی	۱	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود .

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	ابریشم ریزه	پرتاب جهت استفاده در تار	۳۵ کیلوگرم	
۲	ابریشم ریزه	کم تاب جهت استفاده در پود	۳۰ کیلوگرم	
۳	گلابتون	در ضخامت های مختلف ۸۰۰ - ۲۰۰۰	۱۰ کیلوگرم	
۴	موم	موم زنبور عسل	۱ کیلوگرم	
۵	نخ مشته	نخ پنبه ای ۲۷ لا	۵۰ کیلوگرم	
۶	نخ ورد	نخ پنبه ای ۴ الی ۹ لا	۱۰ کیلوگرم	
۷	انگوم	صمغ درختان زرد آلو ، بادام ، آلو	۱۰۰ کیلوگرم	

توجه : - مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

- برگه استاندارد ابزار

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	سوزن کوچک	معمولی	۵	به مقدار پوشش وسط دستگاه زری بافی
۲	سوزن بزرگ	معمولی	۱	
۳	قیچی	معمولی	۶	
۴	کاتر	معمولی	۲	
۵	تیغ کاتر	معمولی	۲	
۶	سمپاش دستی	معمولی	۱	
۷	موکت یا فرش	جهت جلوگیری از برخورد ماکو با زمین		
۸	کپسول آتش نشانی	معمولی	۲	
۹	آینه	معمولی	۵	
۱۰	پارچه متقال	متقال	۲	
۱۱	میز اداری	اداری	۱۵	
۱۲	صندلی	معمولی		

توجه:

- ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود.

- منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	گل های ابریشمی	سید حسین مژگانی		۱۳۸۰	تهران	سروش